

## Posudek na diplomovou práci

**Tereza Juhászová, *Manifestace identity německé menšiny na hřbitovech v Medzevě*,  
Katedra ruských a východoevropských studií, IMS FSV UK, 2018**

Tereza Juhászová si pro svoji diplomovou práci vybrala téma, které je v odborné literatuře ne zcela dostatečně zpracované, z hlediska konceptuálního pojetí pro magisterskou úroveň studia poměrně náročné, má teoretický přesah, a zároveň se rozhodla pro originální a komplexní řešení empirické části svého výzkumu.

Jak už z názvu vyplývá, ústředním předmětem jejího zájmu byl hřbitov jakožto lokalizovaný fyzický primární zdroj, jenž by mohl přispět k lepšímu pochopení procesu etnolingvistické identifikace skupin, které bývají zpravidla označovány jako národnostní menšiny. Jak autorka správně rozebírá v první části své práce, již tato krátká synopse nastíněná v předchozí větě představuje několik zcela fundamentálních problémů, které musí každý projekt tohoto typu řešit.

Výzkum hřbitovů jako *lieux de mémoire* či míst uchovávající svědectví o identitách jednotlivců na nich pochovaných není sice úplné *novum*, přesto se minimálně v českém a slovenském prostředí jedná o přístup poměrně neobvyklý, který musí překonávat pochyby o své relevanci. To si uvědomuje i Tereza Juhászová a ve své práci v podstatě testuje přínosnost a možnosti, které volba takového zdroje skýtá, nevyhýbá se jeho kritice a reflexi úskalí, jimž musela čelit. Diplomová práce i díky této otevřenosti a badatelské poctivosti přesahuje rámec pouhé případové studie, když nabízí užitečné teoretické, metodické a praktické poznatky. Využívání hřbitova jako primárního zdroj je přesto zcela v souladu s aktuálními sociolingvistickými trendy na poli výzkumu *linguistic landscapes*, k němuž je tuto práci možné jednoznačně přiřadit.

Vědomá si toho, že diplomovou práci bylo vhodné opřít o více typů zdrojů, podnikla autorka rozsáhlý empirický výzkum zahrnující sběr jí samotnou realizovaných polostrukturovaných a narativních interview, využila existující prameny subjektivní povahy, poznatky z terénního výzkumu, archiválie a další doplňkové materiály (právní normy, statistiky aj.). Přes vysokou míru diverzity heuristické základny a s tím související metodologické nároky se Tereze Juhászové podařilo udržet interpretační konzistenci a kritický přístup k využitým zdrojům. Vyvozované závěry práce tak působí hodnověrně a drží se jasné vnitřní logiky. Kvalitu výzkumného projektu ostatně dokazuje i ten fakt, že byl

podpořen Grantovou agenturou Univerzity Karlovy a mezinárodním univerzitním konsorciem Central European Network for Teaching and Research in Academic Liaison, jež zaštitilo i publikaci dílčí studie vycházející z tohoto výzkumu.

Několik zásadních otázek pak nabízí i širší teoretický kontext a konceptualizace samotné případové studie. Předmětem zájmu práce je mantácká menšina hovořící dialektem němčiny, od něhož (společně se svou sídelní lokalitou) odvozují její členové svou kolektivní identitu. S odkazem na příslušnou sekundární literaturu otevírá Tereza Juhászová diskuzi o konceptu identity, problematice jejího konstruování, multiplicitě a proměnlivosti. Lokalita Medzevu a přítomnost této menšiny je pak kontextualizována ve skvěle napsané historické kapitole, jejíž kvalitní zpracování ještě více posiluje interpretaci primárních zdrojů za využití nástrojů a konceptů definovaných teoretickým rámcem práce.

Výsledky autorčina výzkumu pak vykazují několik důležitých poznatků. V první řadě předložená diplomová práce poskytuje svědectví o mantácké jazykové/etnické menšině, nacházející se na hranici několika sfér dominantních jazykových vlivů a pravděpodobně neodvratně se blížící do stádia „jazykové smrti“, kdy její dialekt v blízkém časovém horizontu zanikne, čímž tato menšina přijde o svůj základní rozpoznávací znak. Zkoumání hřbitova jako prostředku manifestace identity zároveň projevilo analytickou slabost konstruktů etnolingvistických „skupin“, což je v souladu se současnými teoretickými přístupy ke studiu menšin. Zdánlivě jasně vymezený případ ukázal, jak zásadní roli pro identifikaci hrají vedle obecně přijímaných kategorií další sociální faktory, dějinné události, politický kontext, transnacionální působení a jakým způsobem je tato komplexní geneze redukována na preferenci jazykové varianty jména či epitafu na vlastním náhrobku. Ať už si tuto podobu volí lidé sami nebo jim ji vybírají pozůstalí, pouze pomocí výjimečně poctivé terénní práce dosáhla Tereza Juhászová toho, že můžeme tyto procesy pochopit a složit si tak odpovídající celkový obraz.

V práci jsem zároveň neshledal žádné problémy formálního charakteru, jazykově je na vysoké úrovni.

Ze všech výše uvedených důvodů hodnotím práci známkou **A - výborně** a navrhuji její zvážení pro doporučení k navazujícímu publikačnímu výstupu.

V Praze dne 18.6.2018,

PhDr. Jiří Kocián